

Pali-uni ispasisiza tu is-atusasamu

Ma-aq a sikopa tu siduq a, ni-i tu mamaszang a ispasisiza, heza-an i ekitvevi-an tu is-atusasamu. Ma-aq mita Bununtuza ka ispasisiza ka, ma-aq a ekitvevi-an, ma-aq a keteklasan a? Ma-aq qabas ang a Bununtuza kis mapasiza ka, sia issia bananaz madadengaz a munhaan issia binano-az tu madadengaz ta, ihaan binano-az ta mapa-is-av. Ma-aq a issia bananaz madadengaz a kadavus, mapataz babu, ispinahip i **naminmavala**, pisisihalun a issia binano-az a madadengaz, **mapokhabuq** mapaka-un mapisbusuk paquu davus mapipa ta mapinahip nai ta, asa tu uka sia na minmavala tu bunun ta ka na ispali-aza.

Ma-aq is na kanaqtung in a, mapokbaas a **naminmavala** ka ki ququdan siin i nakonun. mopa ta ka tupa-un in tu mapakanaqtung in, mamantuk in tu mavala, ni-i in tungaan tupa, tupa-un in tu “ mavala ”. Ma-aq is kanaqtung in a, hadasun i bananaz ta ka binano-az a munhaan issia bananaz ta tu lumaq. Ma-aq is ihaan in bananaz tu lumaq a, masamu muqna mapa-is-av i bunun.

Masalpu kis miliskin i, mopaq i ma-aq lopa ko ka Bununtuza ka silili **ki ituduma** siduq tu ispasisiza tu, asa tu ihaan bananaz lumaq mapa-is-av. Heza

ka mupusan mapa-is-av, tutuza tu kasalpu-undengaz is miliskin. Kanaqtung haan binano-az ta mapa-is-av a, muqna haan bananaz ta mapa-is-av.

Ma-aq sia Bununtuza ka melanqabasan tu ispasisiza ka, heza ka ni-i tu maqtu laktanan tu ispasisiza, sia tupa-un tu “ palasamu ”. ma-aq a bananaz i binano-az is na mapasaaal a, asa tu tangus ang mapataqu ki siduq tu ismama-aq, mopaq asa maqansiap tu duuq masamu. Ma-aq is toksisia tu siduq a tama ka masamu, ma-aq is toksisia tu siduq a tina ka masamu amin, ma-aq is toksisia ki tina ka issia ta tama tu siduq a masamu, ma-aq is toksisia ki tina ka issia ta tina tu siduq a masamu amin. Issia nepi melantangus tu madadengaz pinala tu tekla. Ma-aq is ikmulu ki sintu-asqaz ti ka, na ki’haz i tastusiduq, na minkankanaang a tastusiduq; ma-aq is ni-i tu kapimopa ki samu ti ka na isnunbus a tastulumaq.

Asa ata ka Bununtuza tu malniniap i imita melantangus pinala pemitu tu ispasisiza tu samu ti. Asa ata tu matusuqtis, ka-a tu silansanun i ituduma siduq tu is-atusasamu, matakunav i imita anak-anak makitvevi tu melanqabasan. Asa ata tu tangus ang saqaal mita anak-anak, kapisuqtis imita Bununtuza kapanu-un a isteklasan tu is-atusasamu.

談婚姻的文化

每個民族都有各民族獨有的婚姻制度之程序與文化。

早期布農族婚姻文化，新郎家族會前往新娘家族部落，在新娘家族的家舉行婚禮、釀酒與殺豬，讓未來的親家高興，使其吃飽；使其喝足酒釀液，也讓未來的親家樂得沒話說。

婚宴即將結束時，新娘家族會回請新郎家族飲料、食物。此時婚姻大事即宣告完成，不再直呼對方名字，而是稱其為親家，真正的結為親家。結束後，新郎家族會將新娘帶回新郎的家，不會再舉辦第二次婚禮，也沒有再宴客。

如今布農族婚姻制度的做法，令人擔憂。因為，現在有很多是仿倣其他族群的婚姻模式來進行。結婚的場所是在新郎的家，會舉行兩次的婚宴。在新郎家舉辦一次婚宴後，又會到新娘的家辦回門宴，這就是令族人擔憂的情況。

布農族傳統婚姻制度 samu。如果男女雙方剛接觸認識，一定要詢問對方是不是 palasamu(近親)。若對方父親或母親與自己是同氏族，就是 palasamu，這些都是屬於先祖流傳下來的生活智慧。若違反 palasamu，會牽連氏族且留下貽禍；若沒有遵守這律法，會致使家族家道中落。所以，要謹守並遵循此禁忌與規範。

我們族人一定要用喜樂的心，歡喜接受先祖遺留下來的婚姻制度。更要謹記不需要去模仿他族的文化，要先從認識己身文化做起，謹守並珍惜布農族優越的文化。

113 年國立花蓮高商語文競賽原住民族語朗讀 【巒群布農語】 編號 2 號

ItuBununtuza melanqabasan tu islulus-an

Ma-aq is heza bunun a mataz a, mungaa sia Bununtuza ka esisopa-an maszang i ituPuut tun, lusqa tu heza sia Bununtuza ka tastuvevi tu is-atusasamu, issia isqaqabin i mudaan in ta tu is-atusasamu tu, pilumaqun a melutbu maqabin, ni-i tu maszang i Puut tun tu pinata-un maqabin.

Mavia sia Bununtuza ka melutbu tu pilumaqav maqabin i? Heza sia Bununtuza isqaqabin a makitvevi tu senidu-an. Masopa ka Bununtuza tu, ma-aq is mudaan in a lusqa dau musuqis munhaan “ Me-asang ”, tupa ka madadengaz tu, musuqis munhaan me-asang, i-ita soqabasqabas malisvalavala miqumis.

Ma-aq is tisma-aq mataz a, vevivevi ka isqaqabin. Kopa ki sia itsihal mataz a pilumaqun maqabin, ispahadas amin a pipinenuk istaa ka hulus siin issia ta tu sinkusisia, mopa tupa tu na iskusia dau istaa kis ihaan in me-asang ta. Na i-ita in nepa makusia sinpahahadas ta malisvalavala malisihalsihal miqumis.

Lusqa tu, ma-aq sia itdikla tu mudaan a melutbu ka, ni-i tu maqtu pilumaqun maqabin, lusqa-un istaa ka melutbu ka kalkalu-un silulu iskona haan kalapatan tanqedip matakunav, pa-un i asu ta matakunav, amin ang

issia ta ni-i tu ispahadas istaa, aminun mapistaba, sintupa tu ni-i in nepa maqtu munhaan “ Me-asang ” ta. Tupa ka madadengaz tu ma-aq is minqanitu in tu mudaan in a min-uni dau ki bintuqan tintisutisu haan dadaza diqanin.

Ma-aq a tupa-un tu itdikla mudaan a, sia malan-asqaz mataz, tis-uni misbusuk mataz, lapdiqan mataz, pakitpataz mataz, quu babaas mataz. Paaq pu-un asa ata tu mapisihal anak-anak, madedaz anak-anak, mapitesqang anak-anak a, ma-aq is san mudaan in haan nastu ti ka, na maqtu makinahipnahip musuqis munhaan ituBununtuza tu “ Me-asang ” ta, ka-a tu maszang i itdikla mataz ta tu lusqa min-uni idadaza diqanin tu bintuqan untini-an maqanimulmul kananu tintisutisu.

Ma-aq ata ka Bununtuza ka, altupa tu mataz in a, ni-i tu tupa-un tu mataz, tupa-un tu mudaan in, mun-isaq mudaan a, munhaan issia Bununtuza qabasan tu ket-asangan ta, maszang ata amin tu na mudaan munhaan imita Bununtuza tu me-asang ta. lusqa ata lopa ko maszang matmazavmazav ta tu iska-isang-isang, heza tu tastuqani-an, na musuqis tutupa ata munhaan me-asang ta. Mopa ta sia imita nasmadadengaz a sintataqu tu qansiap.

113 年國立花蓮高商語文競賽原住民族語朗讀 【巒群布農語】 編號 2 號

布農族古時候的祭儀

布農族的喪葬方式已經跟漢人差不多一樣。布農族以前有很特殊的喪葬儀式—室內葬。布農族人會將大體埋葬在屋內地底下，不會將大體抬到外面的公墓埋葬。

為什麼大體要放在屋內的地底下埋葬？因為族人沒有死亡的觀念，人沒有了呼吸就只是回到「故鄉」。長輩們也說，他是回去自己的原鄉，在那裡過著永遠平安幸福快樂的日子。

死亡不同，葬禮也不一樣。善死會放在屋內地底下埋葬，生前穿的衣服、使用的物品也都會全部給他，因為在「故鄉」還是要穿用。在那裡是可以過得平安、幸福和快樂。

相反的，惡死的大體是不能放在屋內地底下埋葬，只會將大體的雙腳捆綁起來，拖拉到懸崖邊丟下，像丟狗的屍體一樣。而且，所使用的物品也不能帶給他，要全部燒掉，因為他是不能回到「故鄉」那裏生活的。長輩們說，他的鬼魂會變成紅色的星星，閃爍在遙遠的天空。

自殺死亡、酒醉死亡、車禍死亡、打架死亡，吃毒藥自殺的，都稱為惡死。所以，要照顧好自己；愛護自己；讓生活光鮮亮麗。在沒了呼吸時，回到「故鄉」也過得平安、幸福和快樂。要避免惡死變成紅色的星星，只能閃爍在遙遠的天空裡。

布農族人有一個語言禁忌就是：我們會將人過世了比喻離開了或走了，不會直言死掉了。那到底是走去哪裡呢，族人會說他是回到自己的「故鄉」了。這是我們必經的過程，在這世上只是個旅客。總有一天，我們都會回到布農族人的「故鄉」。這就是布農族的喪葬文化。